

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ NAUDOJIMO 2019-2023 M. KADENCIJOS SAVIVALDYBĖS TARYBOS NARIŲ IŠMOKOMS VERTINIMAS

2024 m. sausio 15 d. Nr. 4-1
Zarasai

Zarasų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami savivaldybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas savivaldybės biudžetas. Kontrolės ir audito tarnyba, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti kuriamą naudą visuomenei, padedant Zarasų rajono savivaldybei išmintingai valdyti finansus ir turta, o savo darbui kelia aukščiausius kokybės reikalavimus – darbą atlieka kokybiškai, sąžiningai, atsakingai, veikia išvien dėl bendro tikslo.

Auditas atliktas vykdant 2023-09-29 pavedimą Nr. 7-4.

Auditą atliko:
Kontrolės ir audito tarnybos vyr. specialistė Renata Sipavičienė.

Auditas pradėtas 2023 m. rugsėjo 29 d.

Auditas baigtas 2024 m. sausio 15 d.

Audito ataskaita pateikta: Zarasų rajono savivaldybės merui, Zarasų rajono savivaldybės tarybai, Zarasų rajono savivaldybės tarybos Kontrolės komitetui, Zarasų rajono savivaldybės administracijai.

Su audito ataskaita galima susipažinti interneto puslapyje adresu www.zarasai.lt.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	3
IŽANGA.....	4
AUDITO REZULTATAI.....	6
1. Ne visais atvejais išmokų Savivaldybės tarybos nariams skyrimas ir atsiskaitymas už lėšų panaudojimą atitiko Savivaldybės tarybos veiklos reglamentą.....	6
2. Naudojant išmokas, nebuvo užtikrintas viešųjų lėšų racionalaus naudojimo ir tausojimo principas.....	8
3. Nepakankamas išmokų panaudojimo ir atsiskaitymo už jas reglamentavimas, netinkama apskaita bei panaudojimo kontrolė.....	9
4. Pokyčiai ir rekomendacijos audito metu.....	12
PRIEDAI	13
1 priedas Santrumpos ir sąvokos	13
2 priedas Audito apimtis ir metodai	14

PAGRINDINIAI FAKTAI

22

tiek asmenų 2019–
2023 m. kadencijos
laikotarpiu buvo
Zarasų rajono
savivaldybės tarybos
nariais

**239,3 tūkst.
Eur**

tiek savivaldybės biudžeto
lėšų panaudota 2019–
2023 m. kadencijos Zarasų
rajono savivaldybės
tarybos narių išmokoms

**3,5 tūkst. Eur
arba 1,5
proc.**

tiek kompensuotų 2019–
2023 m. kadencijos Zarasų
rajono savivaldybės
tarybos narių išlaidų
neatitiko Reglamento
nuostatų

**21,9 tūkst. Eur
arba 9,1 proc.**

tiek 2019–2023 m.
kadencijos Zarasų rajono
savivaldybės tarybos narių
išmokoms skirtų
savivaldybės biudžeto lėšų
panaudota, neužtikrinant
viešųjų lėšų racionalaus
naudojimo ir tauso jimo
principo

Audito svarba

Šių metų balandžio mėnesį žiniasklaida išplatino informaciją dėl galimo neskaidraus, nepagrįsto ir/ar neteisėto savivaldybių lėšų naudojimo 2019–2023 metų kadencijos savivaldybių tarybų narių išmokoms, o gegužės mėnesį bei pakartotinai liepos mėnesį buvo gauti Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) raštai¹, kuriuose Kontrolės ir audito tarnybai buvo siūloma apsvarstyti galimybę pagal kompetenciją imtis veiksmų 2019–2023 metų kadencijos savivaldybių tarybų narių išlaidų kompensavimo pagrįstumo ir teisėtumo įvertinimui ir apie atliktus 2019–2023 metų kadencijos savivaldybių tarybų narių išlaidų pagrįstumo ir teisėtumo vertinimus informuoti.

Kadangi iki minėtos institucijos kreipimosi jau buvome pradėję audito procedūras 2022 metų Zarasų rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) biudžeto lėšų naudojimo savivaldybės tarybos narių išmokų dalyje (Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, savivaldybės biudžeto ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo finansinio ir teisėtumo audito sritis), atsižvelgdami į STT siūlymą ir į ypatingą visuomenės bei politikų susidomėjimą minėtu klausimu, bei vadovaujantis Zarasų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos (toliau – Kontrolės ir audito tarnyba) 2023 metų veiklos planu, atlikome 2019–2023 metų kadencijos Savivaldybės tarybos narių išmokų vertinimą likusiais neaudituotais minėtos kadencijos laikotarpiais, t. y. 2019, 2020, 2021 ir 2023 metais.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti Savivaldybės 2019, 2020, 2021 ir 2023 metų biudžeto lėšų naudojimo 2019–2023 metų kadencijos Savivaldybės tarybos narių išmokoms teisėtumą ir tinkamumą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar išmokų Savivaldybės tarybos nariams skyrimas ir atsiskaitymas už lėšų panaudojimą vykdytas Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamente² (toliau – Reglamentas) nustatyta tvarka;
- ar Savivaldybės tarybos nariams skirtos išmokos naudotos, užtikrinant viešųjų lėšų racionalaus naudojimo ir tausojimo principą.

¹ 2023-05-17 Nr. 4-01-4128 „Dėl savivaldybių tarybų narių išlaidų kompensavimo“ ir 2023-07-27 Nr. 4-01-6252 „Dėl savivaldybių tarybų narių išlaidų kompensavimo“.

² Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentas, patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-40 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Audito objektas – Savivaldybės 2019, 2020, 2021, 2023 m. biudžeto lėšos, skirtos 2019–2023 metų kadencijos Savivaldybės tarybos narių išmokoms.

Audituojamas subjektas – Savivaldybės administracija, vykdanči Viešojo ir vidaus administravimo programos (programos kodas 14) priemonę 01.01.04 „Rajono Savivaldybės tarybos ir mero sekretoriato finansinio, ūkinio bei materialiojo aptarnavimo užtikrinimas“. Audituojamo subjekto adresas Sėlių a. 22, LT-32110 Zarasai, juridinio asmens kodas 188753461.

Audituojamas laikotarpis – 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpis, išskyrus 2022 metus.

Audituojamu laikotarpiu Savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas ėjo Benjaminas Sakalauskas. Apskaitos ir materialinio aprūpinimo skyriaus (iki 2021-07-31 Apskaitos skyrius) vedėjos (vyriausiosios buhalterės) pareigas ėjo Jolita Zovienė.

Savivaldybės administracijos direktorius yra atsakingas už įstaigos vidaus kontrolės sukūrimą ir veikimo užtikrinimą. Apskaitos ir materialinio aprūpinimo skyriaus (iki 2021-07-31 Apskaitos skyrius) vedėjas atsakingas už tinkamą apskaitos tvarkymo kontrolę.

Suteikiamas užtikrinimo lygis – pakankamas užtikrinimas.

Audito ataskaitoje pateikiami audito metu atlikti ir nustatyti dalykai. Taip pat, siekiant pateikti apibendrintą vertinimą apie lėšų naudojimo tinkamumą ir teisėtumą visu 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu, pastebėjimai ir išvados dėl Savivaldybės tarybos narių išmokų 2022 metais šioje ataskaitoje pateikti, remiantis Kontrolės ir audito tarnybos atlikto finansinio ir atitikties audito „Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, savivaldybės biudžeto ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo vertinimas“ rezultatais³.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁴, nustatančius pagrindines atitikties audito atlikimo gaires.

Audito metu, siekdami surinkti tinkamus ir pakankamus audito įrodymus, informaciją rinkome Savivaldybės administracijoje bei pagal poreikį teikėme paklausimus 2019–2023 metų kadencijos Savivaldybės tarybos nariams. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti ataskaitos 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (ataskaitos 14 psl.).

³ Zarasų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2023 m. liepos 14 d. audito ataskaita Nr. 4-3.

⁴ 4000 TAAIS, 4100 TAAIS (TAAIS - Tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai).

AUDITO REZULTATAI

Audituojamu laikotarpiu tarybos nario išmokos buvo mokamos 22-iems Savivaldybės tarybos nariams. Bendra visų tarybos narių išlaidoms apmokėti 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu priskaityta suma sudarė 239 388 Eur. Už išmokas kiekvienas Savivaldybės tarybos narys atsiskaitė vieną kartą per tris mėnesius užpildydamas išlaidų, susijusių su tarybos nario veikla, avanso apyskaitą.

Didžiausias patirtas ir kompensuotas išlaidas sudarė transporto išlaidos. Dėl transporto išlaidų kompensavimo, kurių didžiausią dalį sudarė išlaidos degalų įsigijimui, kreipėsi visi Savivaldybės tarybos nariai.

Išmokų 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos tarybos nariams skyrimas ir atsiskaitymas už lėšų panaudojimą ne visais atvejais atitiko Reglamento reikalavimus, o naudojant gautas išmokas nebuvo užtikrintas viešųjų lėšų racionalaus naudojimo ir tausojimo principas.

1. Ne visais atvejais išmokų Savivaldybės tarybos nariams skyrimas ir atsiskaitymas už lėšų panaudojimą atitiko Savivaldybės tarybos veiklos reglamentą.

Vadovaujantis 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu galiojusiomis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatomis⁵, tarybos nariui su jo, kaip tarybos nario, veikla susijusioms kanceliarijos, pašto, telefono, interneto ryšio, transporto, biuro patalpų nuomos išlaidoms apmokėti, kiek jų nesuteikia ar tiesiogiai neapmoka savivaldybės administracija, kas mėnesį galėjo būti skiriama išmoka, už kurią turėjo būti atsiskaitoma ne rečiau kaip vieną kartą per tris mėnesius. Šios išmokos dydis, atsiskaitymo tvarka, o nuo 2021 m. sausio 1 d. – ir tinkamomis pripažintinių išlaidų baigtinis sąrašas, turėjo būti nustatomi savivaldybės tarybos veiklos reglamente.

Pagal galiojusias Reglamento⁶ nuostatas, Savivaldybės tarybos nariams buvo kompensuojamos praėjusį ketvirtį patirtos aukščiau minėtų rūšių išlaidos. Savivaldybės tarybos nariams skiriamų išmokų dydis negalėjo būti didesnis nei 0,4 MMA mėnesiui. Tarybos nariai už išmokų panaudojimą turėjo atsiskaityti ne rečiau kaip vieną kartą per tris mėnesius pateikdami išmokų avanso apyskaitą iki kito ketvirčio pirmo mėnesio 5 dienos. Kartu su išmokų avanso apyskaita Savivaldybės administracijai turėjo būti pateikiami Tarybos nario išlaidas patvirtinantys

⁵Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 26 straipsnio 2 dalis.

⁶Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentas, patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-40 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

dokumentai atitinkantys Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos (nuo 2022-05-01 Finansinės apskaitos) įstatymo nustatytus reikalavimus, taikomus apskaitos dokumentams⁷.

Laikėme, kad išmokų Tarybos nariams skyrimas ir atsiskaitymas už lėšų panaudojimą atitinka Reglamentą, jei:

- yra pateikti visi Tarybos nario išlaidas patvirtinantys Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos (nuo 2022-05-01 Finansinės apskaitos) įstatyme nustatytus reikalavimus atitinkantys dokumentai;

- Savivaldybės biudžeto lėšomis kompensuotos Tarybos narių išlaidos atitinka teisės aktuose nustatytas išlaidų rūšis;

- išmokų sumos yra ne didesnės nei Reglamente patvirtintas maksimalus išmokų dydis bei neviršija pateiktais dokumentais pagrįstos išlaidų sumos;

- už išmokų panaudojimą Tarybos narys atsiskaitė Reglamento nuostatose numatytais terminais.

Peržiūrėję visų 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos Tarybos narių pateiktus dokumentus, įsitikinome, kad visi Tarybos nariai yra pateikę išlaidas patvirtinančius dokumentus ir išmokų avanso apyskaitas. Tačiau nustatėme atvejus, kuomet Tarybos nariams buvo:

- Kompensuotos išlaidos pagal dokumentus, kuriuose nėra Tarybos nario rekvizitų. Tokių išlaidų bendra suma visu 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu sudarė 0,5 tūkst. Eur.

- Kompensuotos Reglamente nenumatytos išlaidos, kurių bendra suma visu 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu sudarė 2,7 tūkst. Eur.

- Kompensuotos didesnės išlaidos, nei dokumentais pagrįstos išlaidų sumos. Tokių išlaidų bendra suma sudarė 0,2 tūkst. Eur.

- Kompensuotos išlaidos Tarybos nariui atsiskaitant už jas ne Reglamento nuostatose numatytais terminais. Tokių išlaidų bendra suma nesudarė 0,1 tūkst. Eur.

Audito metu dalis Savivaldybės tarybos narių gražino jiems kompensuotas Reglamento neatitikusias išlaidas.

Nesuveikus vidaus kontrolės procedūroms Savivaldybės administracijoje, 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu kompensuota 3,5 tūkst. Eur tarybos narių išlaidų, kurių rūšys arba kompensuotų išlaidų dydžiai neatitiko Reglamento nuostatų.

⁷Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 13 straipsnis, nuo 2022-05-01 – Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 7 straipsnis.

2. Naudojant išmokas, nebuvo užtikrintas viešųjų lėšų racionalaus naudojimo ir tausojimo principas

Savivaldybių turtas, tame tarpe ir finansinis, turi būti naudojamas, vadovaujantis racionalumo principu, reiškiančiu, kad turtas turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai valdomas ir naudojamas⁸. Racionalus – protu paremtas, protingas, tikslingas, tinkamas⁹.

Šio audito metu laikėmės nuostatos, kad Savivaldybės tarybos narių veiklai skirtų išmokų racionalaus naudojimo ir tausojimo principas yra užtikrintas, jei nėra galimos apgaulės požymių turinčių atvejų, kai:

- buvo kompensuotos ne paties Tarybos nario patirtos išlaidos;
- išmokos galėjo būti panaudotos su Tarybos nario veikla nesusijusioms išlaidoms apmokėti.

Tuo tikslu, peržiūrėdami išlaidas pagrindžiančius ir kitus patvirtinančius dokumentus, tikrinome, ar nebuvo kompensuotos išlaidos, kurios apmokėtos, naudojant ne Savivaldybės tarybos nario mokėjimo negrynaisiais pinigais priemones, ar nebuvo kompensuotos logika nepagrįstų prekių ar paslaugų rūšių, neprotingais kiekiais įsigytų arba per logiškai nepagrįstą laiko tarpą pirktų prekių ar paslaugų išlaidos.

- Audito metu nustatėme, kad 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu Tarybos nario išlaidomis buvo pripažintos ir kompensuotos su Tarybos nario veikla galimai nesusijusios išlaidos, pvz.: išlaidos už vienu metu įsigytas dvi tame pačiame automobilyje nesuderinamas kuro rūšis, už vienu metu įsigytą automobilinį kurą, piltą skirtingose degalinėse, už vienu metu toje pačioje degalinėje daugiau nei vieną kartą piltą kurą, už įsigytą kurą per logiškai trumpą laiką ir dideliu kiekiu, už įsigytą kurą ne Savivaldybės teritorijoje Covid-19 pandemijos laikotarpiu esant apribojimams vykti už Savivaldybės ribų, už daugiau nei vieno mobilaus ryšio ar interneto abonento paslaugas ar kitas nepagrįstas išlaidas, skirtas ne Tarybos nario veiklai. Minėto pobūdžio išlaidos buvo kompensuotos 12-ai Tarybos narių. Tokių išlaidų bendra suma visu kadencijos laikotarpiu sudarė 5,6 tūkst. Eur.

- Taip pat nustatėme, kad Tarybos nario išlaidomis buvo pripažintos ir kompensuotos galimai Tarybos nario faktiškai nepatirtos išlaidos, nes 12-a Tarybos narių nepateikė įrodymų, kad jų (Tarybos narių) vardu įsigytos prekės ar paslaugos buvo apmokėtos, naudojant jiems (Tarybos nariams) priklausančias mokėjimo negrynaisiais pinigais priemones. Tokių kompensuotų išlaidų

⁸ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnis.

⁹ <https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/r/racionalus>.

bendra suma visu 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu sudarė 16,2 tūkst. Eur.

Audito metu dalis Tarybos narių priėmė sprendimą gražinti minėto pobūdžio kompensuotų išlaidų dalis.

Dėl nepakankamo išmokų, skirtų Tarybos narių veiklai, naudojimo ir atsiskaitymo teisinio reglamentavimo, dėl atsiskaitymo už gautų išmokų panaudojimą metu neįvertintos galimos apgaulės rizikos, 2019–2023 metų Savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu kompensuota 21,8 tūkst. Eur galimai su Tarybos nario veikla nesusijusių arba Tarybos nario faktiškai nepatirtų išlaidų.

3. Nepakankamas išmokų panaudojimo ir atsiskaitymo už jas reglamentavimas, netinkama apskaita bei panaudojimo kontrolė

3.1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu¹⁰, 2019–2023 metų kadencijos tarybos nariams su jų, kaip tarybos narių, veikla susijusioms kanceliarijos, pašto, telefono, interneto ryšio, transporto, biuro patalpų nuomos išlaidoms apmokėti, kiek jų nesuteikė ar tiesiogiai neapmokėjo savivaldybės administracija, kas mėnesį galėjo būti skiriamos išmokos. Šių išmokų dydis ir atsiskaitymo tvarka turėjo būti nustatyti Savivaldybės tarybos reglamente.

Savivaldybės tarybos veiklos reglamente¹¹ patvirtintas išmokos dydis bei atsiskaitymo tvarka. Nuo 2021-01-08 įsigaliojusiuose Reglamento pakeitimuose detaliau nurodyta, kokioms išlaidoms išmoka gali būti panaudota. Tačiau, įvertinus audito metu nustatytus neatitikimus ir klaidas, galima daryti išvadą, kad išmokų panaudojimo ir atsiskaitymo už jų panaudojimą reglamentavimas Savivaldybėje nebuvo pakankamas ir aiškiai bei nedviprasmiškai suprantamas tiek Tarybos nariams, tiek Tarybos narių išmokų apskaitą tvarkantiems darbuotojams.

- Teisės aktuose nurodyta, kad išmoka skiriama tik išlaidoms, susijusioms su Tarybos nario veikla, tačiau nė viename dokumente nenustatyta, kaip turi būti identifikuojama, kad konkrečios išlaidos buvo panaudotos Tarybos nario veiklai. Audituojamu laikotarpiu Tarybos nariai išmokų apskaitą tvarkantiems darbuotojams teikė automobilių degalų įsigijimo kasos kvitus, kurie patvirtina patirtas išlaidas, tačiau savaime neįrodo, kad šie degalai buvo sunaudoti vykdant Tarybos nario veiklą. Joks kitas dokumentas (kelionės lapas ar kitas dokumentas, kuriame detaliai nurodyti maršrutai, kelionės tikslai ir pan.) pagrindžiantis patirtas išlaidas, apskaitą tvarkantiems

¹⁰ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 26 straipsnio 2 dalis.

¹¹ Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-40 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais), 146–149 p.

darbuotojams nebuvo teikiamas. Tokio dokumento pateikimas nebuvo numatytas nei Reglamente, nei Savivaldybės administracijos vidinėse tvarkose.

Taip pat Reglamente nenumatyta, kad Tarybos nariai deklaruotų, kokią transporto priemonę naudoja (naudos) Tarybos nario veiklai vykdyti. Audito metu atkreipėme dėmesį, kad Tarybos nariai atskirais atvejais pateikė bent dviejų skirtingų rūšių degalų (dyzelinio ir benzino (ir (ar) dujų) įsigijimo dokumentus.

Be to, Reglamente bei Savivaldybės administracijos vidiniuose teisės aktuose nėra aiškiai reglamentuotas tarnybinio transporto suteikimas Savivaldybės merui ar vicemerams. Iš audito metu pateiktų Savivaldybės administracijos dokumentų negalėjome tiksliai ir neginčytinai nustatyti, kada ir kokiems tikslams meras bei vicemerai naudojami (ar nesinaudojo) tarnybiniu automobiliu. Dėl šių priežasčių negalime nustatyti, ar Savivaldybės meras ir vicemerai Tarybos nario išlaidų kompensavimui turėjo teisę teikti kuro išlaidas pagrindžiančius dokumentus ir ar už kuro išlaidas jiems galėjo būti mokamos kompensacijos iš Savivaldybės biudžeto lėšų.

Atsižvelgiant į tai, negalėjome vertinti ir patvirtinti, kad audituojamu laikotarpiu visos automobilių degalų įsigijimui ir kitoms transporto išlaidoms apmokėti skirtos lėšos panaudotos tik Tarybos narių veiklai vykdyti.

- Iki 2021-01-08 galiojusiame Reglamente nebuvo detalizuota, kokios išlaidos priskirtinos kanceliarijos, pašto, telefono, interneto ryšio ar transporto išlaidoms. Savivaldybės administracijoje taip pat nebuvo paruoštos atmintinės su pavyzdžiais (ar baigtiniais sąrašais), kokios išlaidos gali būti priskirtos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir Reglamente nurodytoms išlaidoms. Neturint detalesnio išlaidų priskyrimo vienai ar kitai išlaidų rūšiai nustatymo ir skirtingai suprantant, kokios išlaidos priskirtinos vienai ar kitai išlaidų rūšiai, Tarybos nariai audituojamu laikotarpiu apmokėjimui teikė kompiuterių įsigijimo ar sveikinimų išlaidas, kurios mūsų manymu nepriskirtinos nei vienai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir Reglamente nurodytai išlaidų rūšiai. Tarybos narių išmokų apskaitą tvarkantys asmenys, vėlgį neaišku kuo remiantis, iš Tarybos narių priėmė tokias išlaidas patvirtinančius dokumentus, t. y. išlaidas pripažino tinkamomis kompensuoti ir jas kompensavo.

- Reglamento 147 punkte nurodyta, kad Tarybos nariai už išmokų panaudojimą turi atsiskaityti Savivaldybės administracijos padaliniui pateikiant išmokų avanso apyskaitas. Tačiau Reglamente nebuvo patvirtinta tokios apyskaitos forma. Savivaldybės administracijoje taip pat nebuvo patvirtinta ar kitaip nustatyta Reglamente nurodytos avanso apyskaitos forma. Todėl audituojamu laikotarpiu Tarybos nariai išmokų apskaitą tvarkantiems asmenims teikė skirtingas avanso apyskaitų formas.

- Savivaldybėje nebuvo aiškiai reglamentuotos tarybos narių išmokų panaudojimo kontrolės procedūros, t. y. audituojamu laikotarpiu galiojusiame Reglamente nebuvo detalai

reglamentuotos kontrolės procedūros, nebuvo įtvirtintos prievolės skelbti Tarybos nariams išmokėtų lėšų detalias suvestines. Tikėtina dėl to, Savivaldybė neskelbė duomenų apie Tarybos narių gautas su jų veikla susijusių išlaidų kompensacijas viešoje erdvėje. Tokiu būdu galimai buvo pažeidžiami Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme¹² įtvirtinti veiklos skaidrumo bei viešumo principai.

Nors pagal audito metu gautus dokumentus ir nustatytus faktus akivaizdu, kad Tarybos narių išmokų panaudojimo ir atsiskaitymo už jų panaudojimą reglamentavimas buvo nepakankamas ir išmokų apskaitą tvarkantis asmuo turėjo pats priiminėti sprendimus dėl išlaidų pripažinimo tinkamomis, tačiau audituojamu laikotarpiu Savivaldybės administracijos atsakingi darbuotojai nesikreipė į Savivaldybės tarybą dėl Reglamento patikslinimo, aiškiau reglamentuojant tarybos narių išmokas.

3.2. Visi aukščiau išdėstyti dalykai rodo nepakankamą Savivaldybės administracijos išankstinę finansų kontrolę, kuri atliekama priimant arba atmetant sprendimus, susijusius su Savivaldybės lėšų panaudojimu išmokoms ir įsipareigojimais Tarybos nariams, įsitikinant, ar išlaidas patvirtinantys dokumentai atitinka Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos (nuo 2022-05-01 Finansinės apskaitos) įstatymo nustatytus reikalavimus, taikomus apskaitos dokumentams ir ar ūkinė operacija yra teisėta.

Vadovaujantis Savivaldybės administracijos Finansų kontrolės taisyklių¹³ 13 punktu, už finansų kontrolės diegimą, už tinkamų sąlygų sudarymą finansų kontrolei vykdyti ir valstybės tarnautojų arba darbuotojų, atliekančių šiose taisyklėse nurodytas funkcijas, kvalifikacijos lygį yra atsakingas Savivaldybės administracijos direktorius.

Pagal Savivaldybės administracijos Finansų kontrolės taisyklių¹⁴ 26.4 punktą, už išankstinę finansų kontrolę, kurios metu nustatoma, ar ūkinės operacijos dokumentai yra tinkamai parengti, ar ūkinė operacija yra teisėta, atsakingas Apskaitos skyriaus vedėjas.

Išankstinės finansų kontrolės nebuvimą patvirtina ir tas faktas, kad ant auditui pateiktų Tarybos narių avansinių apyskaitų nėra jokių nuorodų (parašų, tvirtinimo žymų ar pan.) patvirtinančių, kad Apskaitos (nuo 2021-08-01 Apskaitos ir materialinio aprūpinimo) skyriaus vedėjas atliko pateiktų dokumentų išankstinę finansinę kontrolę. Audituojamu laikotarpiu Tarybos narių pateiktas avansines apyskaitas su išlaidas patvirtinančiais dokumentais priiminėjo, vertino, tvirtino ir išmokas formavo vienas Apskaitos skyriaus darbuotojas.

3.3. Vadovaujantis audituojamu laikotarpiu galiojusio Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo¹⁵ 4 straipsnio nuostatomis, ūkio subjektai apskaitą turėjo tvarkyti taip, kad

¹² Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 str. 10 p., 11 p.

¹³ Ten pat.

¹⁴ Ten pat.

¹⁵ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 4 straipsnis.

apskaitos informacija būtų tinkama, objektyvi ir palyginama, išsami ir naudinga vidaus ir išorės informacijos vartotojams. Audituojamu laikotarpiu Savivaldybės administracijoje apskaitos registruose įregistruojant Tarybos nariams mokėtinas išmokas, šios nuostatos nebuvo laikomasi.

- Kiekvieną ketvirtį priskaičiuotos išmokų sumos kompiuterinės buhalterinės apskaitos programos registruose įregistruotos ne atskirai kiekvienam Tarybos nariui priskaičiuota suma, bet viena bendra suma. Todėl iš Savivaldybės administracijos kompiuterinės buhalterinės apskaitos programos registru neįmanoma nustatyti kokia per atitinkamą laikotarpį kiekvienam Tarybos nariui priskaičiuota mokėtina išmokos suma.

- 2019 metų II ketvirtyje kompiuterinės buhalterinės apskaitos programoje registruojant Tarybos narių išmokas, viena bendra suma įregistruota tiek 2015–2019 metų, tiek 2019–2023 metų kadencijų nariams priskaičiuota išmokų suma. Todėl be papildomų skaičiavimų iš Savivaldybės administracijos kompiuterinės buhalterinės apskaitos programos registru neįmanoma nustatyti kiek 2019–2023 metų kadencijos Tarybos nariams buvo priskaičiuota ir išmokėta Tarybos narių veiklai skirtų išmokų.

4. Pokyčiai ir rekomendacijos audito metu

- Iš 25,3 tūkst. Eur¹⁶ nepagrįstomis ir/ar netinkamomis pripažintų 2019–2023 m. Savivaldybės tarybos kadencijos Tarybos nariams kompensuotų išlaidų, 7,3 tūkst. Eur Savivaldybės administracijai buvo sugrąžinta iki 2024 m. sausio 15 d. (imtinai).

- Nuo 2023 metų kiekvieną ketvirtį priskaičiuotos išmokų sumos kompiuterinės buhalterinės apskaitos registruose registruojamos atskirai kiekvienam Tarybos nariui, todėl iš suvestinių apskaitos registru galima nustatyti kokia per atitinkamą laikotarpį kiekvienam Tarybos nariui priskaičiuota mokėtina ir išmokėta išmokos suma.

- Dėl išlaidų grąžinimo kontrolės procedūrų vykdymo Savivaldybės administracijai pateikta rekomendacija jiems išsiųstame rašte. Įvykdžius rekomendaciją, visos nepagrįstomis ir netinkamomis pripažintos Tarybos nariams kompensuotos išlaidos bus sugrąžintos į Savivaldybės biudžetą.

Savivaldybės kontrolierė

Irma Maldauskienė

¹⁶ 3,5 tūkst. Eur + 21,8 tūkst. Eur.

„Zarasų rajono savivaldybės biudžeto lėšų naudojimo 2019–2023 m. kadencijos savivaldybės tarybos narių išmokoms vertinimas“ audito ataskaitos
1 priedas

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

Kontrolės ir audito tarnyba – Zarasų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba.

MMA – minimalioji mėnesinė alga.

Pakankamas užtikrinimas – audito objektas visais reikšmingais atžvilgiais atitinka arba neatitinka nurodytus kriterijus arba, kai tinkama, kad audito objekto informacija pateikia tikrą ir teisingą vaizdą pagal taikomus audito kriterijus¹⁷.

Racionalumo principas reiškia, kad savivaldybių turtas turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai valdomas ir naudojamas¹⁸.

Racionalus – protu paremtas, protingas, tikslingas, tinkamas¹⁹.

Reglamentas – Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentas.

Savivaldybė – Zarasų rajono savivaldybė.

Savivaldybės administracija – Zarasų rajono savivaldybės administracija.

Tarybos narys – Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys.

Teisėtumas – audituojamo subjekto veiklos atitiktis oficialiems kriterijams, pavyzdžiui įstatymų, kitų teisės aktų (...) reikalavimams²⁰.

Tinkamumas – audituojamo subjekto veiklos atitiktis bendriesiems principams, pavyzdžiui gero viešojo sektoriaus finansų valdymo (...) principams²¹.

¹⁷ Atitikties audito vadovo, patvirtinto Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2023 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. APDE-2, 6 punktas.

¹⁸ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnis.

¹⁹ <https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/t/racionalus>.

²⁰ Atitikties audito vadovo, patvirtinto Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2023 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. APDE-2, skyrius „Santrumpos ir sąvokos“.

²¹ Ten pat.

„Zarasų rajono savivaldybės biudžeto lėšų naudojimo 2019–2023 m. kadencijos savivaldybės tarybos narių išmokoms vertinimas“ audito ataskaitos
2 priedas

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito tikslas	Įvertinti Zarasų rajono savivaldybės 2019, 2020, 2021 ir 2023 metų biudžeto lėšų naudojimo 2019–2023 m. kadencijos savivaldybės tarybos narių išmokoms teisėtumą ir tinkamumą
Audito objektas	Zarasų rajono savivaldybės 2019, 2020, 2021, 2023 m. biudžeto lėšos, skirtos 2019–2023 m. kadencijos savivaldybės tarybos narių išmokoms
Audituojamas subjektas	Zarasų rajono savivaldybės administracija
Audituojamas laikotarpis	2019–2023 m. savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpis, išskyrus 2022 m. Siekiant pateikti apibendrintą vertinimą apie lėšų naudojimo tinkamumą ir teisėtumą visu 2019–2023 m. savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu, pastebėjimai ir išvados dėl Savivaldybės tarybos narių išmokų 2022 metais šioje ataskaitoje pateikti, remiantis Kontrolės ir audito tarnybos atlikto finansinio ir atitikties audito „Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, savivaldybės biudžeto ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo vertinimas“ rezultatais ²²
Audito apimties apribojimai	Nebuvo
Auditas atliktas	Pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus ²³
Suteikiamas užtikrinimo lygis	Pakankamas užtikrinimas

Audito ataskaitos skyrių pavadinimai	Ne visais atvejais išmokų Savivaldybės tarybos nariams skyrimas ir atsiskaitymas už lėšų panaudojimą atitiko Savivaldybės tarybos veiklos reglamentą	Naudojant išmokas, nebuvo užtikrintas viešųjų lėšų racionalaus naudojimo ir tausojimo principas
Taikyti audito kriterijai	Teisėtumas: - pateiktos išmokų, susijusių su tarybos nario veikla, avanso apyskaitos; - yra pateikti visi Tarybos nario išlaidas patvirtinantys Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos (nuo 2022-05-01 Finansinės apskaitos) įstatyme nustatytus reikalavimus atitinkantys dokumentai; - Savivaldybės biudžeto lėšomis kompensuotos Tarybos narių išlaidos atitinka teisės aktuose nustatytas išlaidų rūšis; - išmokų sumos yra ne didesnės nei Reglamente patvirtintas maksimalus išmokų dydis bei neviršija pateiktais dokumentais pagrįstos išlaidų sumos;	Tinkamumas: - kompensuotos išlaidos, kurios patirtos, naudojant Savivaldybės tarybos nario mokėjimo negrynaisiais pinigais priemones; - kompensuotos per logiškai pagrįstą laiko tarpą įsigytų prekių ar paslaugų išlaidos; - kompensuotos logika pagrįstų prekių ir paslaugų rūšių bei kiekių išlaidos; - Covid-19 pandemijos laikotarpiu esant apribojimams vyksti už Savivaldybės ribų kompensuotos išlaidos už kurą įsigytą nepažeidžiant nustatytų judėjimo tarp savivaldybių apribojimų; - kompensuotos pagrįstos išlaidos skirtos Tarybos nario veiklai.

²² Zarasų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2023 m. liepos 15 d. audito ataskaita Nr. 4-3.

²³ 4000 TAAIS, 4100 TAAIS (TAAIS - Tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai).

	- už išmokų panaudojimą Tarybos narys atsiskaitė Reglamento nuostatuose numatytais terminais.	
Audito kriterijų šaltiniai	Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 13 straipsnis, nuo 2022-05-01 – Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 7 straipsnis; Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 26 straipsnio 2 dalis; Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentas, patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-40 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).	Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnis; Iš Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnio kylantys visuomenės lūkesčiai dėl racionalaus viešųjų lėšų naudojimo ir tausojimo principo
Atliktos audito procedūros	Pagrindinės audito procedūros – detalieji testai	Pagrindinės audito procedūros – detalieji testai
Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikrinimas, perskaičiavimas	Tikrinimas, perskaičiavimas, paklausimas